

DOCUMENTA

RÉVÉSZ DORRIT BIBLIOGRÁFIÁJA

Bevezetés

Nem tipikus zenetudósi életmű. Révész Dorrit bibliográfiájában nem sorjázunk tanulmányok, alapkutatói eredmények, nem találunk benne monográfiát és „összegyűjtött írások” kötetet sem. Felkészültsége, tudása és képességei alapján megvalósíthatta volna mindezt, de ő más pályát választott. Olyat, amellyel a zene-tudományi szakma sokszor zárt világból kilépve több nemzedék zene iránti tudásszomját elégítette ki – zenetudósi elkötelezettséggel és igényességgel.

Nem kisebbítve korai és kései munkáit, életműve gerincét kétségtelenül zene-műkiadós éveit és ottani tevékenysége alkotják. Az alábbi bibliográfia „kilóra mérve” ugyan nem sok, de ha a vezetése alatt megjelent könyveket sorolnánk fel, félek, komoly terjedelmi problémát okozna a *Magyar Zenének*. Mert minden egyes könyv egy kicsit a sajátja is volt. Övé volt a kiadói könyvterv felelőssége, egyúttal a lehetőségek kiaknázásának szépsége. Annak eldöntése, hogy a zenével még csak ismerkedőktől a profi muzsikuskon keresztül a magas zene-tudományig milyen könyvekből tanuljanak, okuljanak és tájékozódjanak az érdekeltek.

Rajta tartotta ujját a magyar zenei élet ütőerén, s amit lehetett könyvvel követni, könyvvel dokumentálni, azt meg is valósította. Szellemi nyitottsága, családanyai felelősségéből is táplálkozó józan ítélőképessége és a nemzetközi zeneirodalomban való *up-to-date* tájékozottsága a megjelent könyvek hihetetlen gazdag választékát produkálta. Zenei közélet, zenepedagógia, zenetörténet, zeneelmélet, pop és gregorián, jazz és népzene, faksimilék, és még ki tudja hányfajta kiadvány jellemezte a műfaji sokoldalúságot. Partnere volt legelismertebb zenetörténészeknek és ha csak rajta múlt, publikációik időben megjelentek. A Zenetudományi Intézet mellett a kiadó a magyar zene-tudomány fórumaként is funkcionált.

A *Bookseller* és más hírforrások, a legrangosabb egyetemi és kereskedelmi kiadókkal való kapcsolatai nyomán széles rálátással választotta ki a legaktuálisabb és lehetőleg legjobb könyveket, szerezte meg a kiadói jogokat és találta meg (nem mindig könnyen) a megfelelő fordítókat. Gyakorlatilag minden fordítást átnézett, rengeteget javított, konzultált. A Brockhaus-Riemann Zenei Lexikon németből fordított tárgyi címszavai munkája nélkül nem születtek volna meg.

Zenetudományi iskolázottsága nemcsak a stílus és adatbiztonság, hanem a könyv-műfaj, tipográfia és jelölésrendszer tekintetében is példát mutatott. A főiskolai tanárok legjobbjainak oktatási tapasztalatait leszűrve módosította, alakította

ki a zenei szakkifejezések rendszerét, transliterációkat és írásmódokat. A könyvszerkesztőségben érlelődtek többnyire olyanná, ahogy ma is használatosak.

Végül néhány személyes megjegyzés. Sokan tartottuk szükségesnek, hogy Révész Dorrit névvel megjelent munkái összegyűjtve, egy helyen, a *Magyar Zenében* kerüljenek dokumentálásra. A magam részéről pedig azt tartottam talán még fontosabbnak, hogy főszerkesztői munkája szintén ne maradjon jel nélkül. Mert meggyőződésem, hogy az ő igazi életműve az a közel félezer könyv, ami irányítása alatt jelent meg, melyekben nem szerepel a neve, de szakmai igényessége és kontrollja igen. Munkájával olyan szolgálatot tett a magyar zenei művelődésnek, amit kevesen mondhatnak el magukról. Ez a teljesítmény, a korszak szerencsés adottságainak is, de elsősorban az ő hitének köszönhetően, most már mindinkább úgy tűnik, megismételhetetlen.

Jó sorsomnak köszönhetem, hogy irányítása alatt dolgozhattam oly sokáig.

Boronkay Antal

RÉVÉSZ DORRIT FŐBB ÍRÁSAI

1. Önálló írások

Révész Dorrit: *Századunk zenéjének néhány kérdéséről. (vázlat)*. Szakdolgozat, 1959.

Révész Dorrit: „Két könyv karácsonyra”. *Köznevelés* XXV/23 (1969).

Révész Dorrit: „A Gondolat kiadó Kis Zenei Könyvtárának újabb köteteiről”, *Magyar Zene* I/1 (1960. szeptember), 98-100.

Révész Dorrit: „Nem középiskolás fokon...”. *Magyar Zene* 29/4 (1988. december), 340-342.

Révész Dorrit: „Text, versions, and recycling in Bartók's writings:

A progress report.” *Studia Musicologica. Proceedings of the International Bartók Colloquium Szombathely, July 3-5*. Somfai László (szerk.) 1995 part II. XXXVII/1, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1996, 5-20.

Révész Dorrit: „Sarlós László (1920-2002)”. *Muzsika* XLV/12 (2002. december), hátsó belső borító.

2. Tudományos közreadások

Bartha Dénes–Somfai László: *Haydn als Opernkapellmeister. Die Haydn-Dokumente der Esterházy-Opersammlung*. Budapest, Mainz: Akadémiai Kiadó, Schott, 1960, benne: „Wasserzeichen-Liste der Papiere unseres Quellenmaterial.” Révész Dorrit (összeáll.), 435-451.

- Bartha Dénes, Révész Dorrit (közr.): *Joseph Haydn élete dokumentumokban*. Budapest: Zeneműkiadó, 1961, ²1978; 3., bővített kiadás: Európa könyvkiadó, 2008.
- Révész Dorrit (közr.): *Bartók Béla írásai, 5. A magyar népdal*. Budapest: Zeneműkiadó, 1991.
- Lampert Vera (közr.), Révész Dorrit (szerk.): *Bartók Béla írásai, 3. Írások a népzénéről és a népzene kutatásról*. Budapest: Zeneműkiadó, 1999.

3. Zenei könyvek szerkesztése

- Bárdos Lajos: *Modális harmóniak (Adalékok a reneszánsz műzene összhangzattanához, elsősorban Palestrina énekkari műveinek alapján)*. Budapest: Zeneműkiadó, 1961.
- Gonda János: *Jazz*. Budapest: Zeneműkiadó, 1965.
- Jakov Iszaakovics Milstejn: *Liszt I–II*. Ford. Subik István, Budapest: Zeneműkiadó, 1965.
- Béla Bartók: *Ethnomusikologische Schriften. Faksimile-Nachdrucke*, Bd. I–IV. Hrsg. von D. Dille, Budapest: Zeneműkiadó, 1965–1968.
- Króó György: *A „szabadító” opera*. Budapest: Zeneműkiadó, 1966.
- Fenyves György: *Csak fiataloknak II*. Budapest: Zeneműkiadó, 1968.
- Friss Gábor–Szabó Helga–Varga Károly: *Hol volt, hol nem volt... Játsszunk zenét!* Budapest: Zeneműkiadó, 1968.
- E. T. A. Hoffman–M. I. Petipa–Pjotr Iljics Csajkovszkij: *Diótörő*. Budapest: Zeneműkiadó, 1968.
- Herbert Eimert: *Dodekafónia*. Ford. Várnai Péter, Budapest: Zeneműkiadó, 1969.
- Króó György: *A magyar zeneszerzés 25 éve*. Budapest: Zeneműkiadó, 1971.
- Gárdonyi Zoltán: *J. S. Bach ellenpont-művészetének alapjai*. Budapest: Zeneműkiadó, 1971.
- Vázsonyi Bálint: *Dohnányi Ernő*. Budapest: Zeneműkiadó, 1971.
- Révész Dorrit (szerk.): *In memoriam Igor Stravinsky*. Budapest: Zeneműkiadó, 1972.
- Bartók Béla–Réber László: *Cantata profana (A kilenc csodaszarvas)*. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Losonczy Ágnes: *Zene-Ifjúság-Mozgalom*. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Erwin Stein (szerk.): *Arnold Schoenberg levelei*. Ford. Tallián Tibor. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Króó György: *A magyar zeneszerzés 30 éve*. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.
- Mandel Róbert: *Hangszerbarkácsoló*. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
- Bernard Deyriés–Denys Lemery–Michael Sadler: *Rajzos zenetörténet az őskortól napjainkig (Színes képregény)*. Ford. Fantó Lilla, Budapest: Zeneműkiadó, 1985.

- Cathia de Léone–Christian Caumon–Pierre Ferrari: *A hangok csodálatos világa*. Ford. Reviczky Béla, Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Willi Reich (szerk.): *Alban Berg (Írások – levelek – dokumentumok)*. Ford. Várnai Péter, Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Halász Judit: *Halász Judit daloskönyve*. Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
- Somfai László: *Bartók műhelyében: a kompozíciós munka dokumentumai*. *A Bartók Archivum állandó kiállítása az MTA Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeumában* (kiállításkatalógus). A kiállítást rend. Somfai László; a katalógust szerk. Révész Dorrit. Budapest: MTA Zenetudományi Intézet, 1995.

4. Fordítások

- Eric Walter White: *Stravinsky. A zeneszerző és művei*. Ford. Révész Dorrit, Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
- Leonard Bernstein: *A megválaszolatlan kérdés. Hat előadás a Harvard Egyetemen*. Ford. Révész Dorrit, Budapest: Zeneműkiadó, 1979.
- Neil Ardley–Dave Arthur–Dave Gelly–Susan Sturrock: *A zene könyve*. Ford. Révész Dorrit, Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
- Joseph Kerman–Alan Tyson: *Beethoven. Grove monográfiák*. Ford. Révész Dorrit, Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Stanley Sadie–Winton Dean: *Händel. Grove monográfiák*. Ford. Révész Dorrit, Budapest: Zeneműkiadó, 1987.

5. Kottaközreadások

- Révész Dorrit (közr.): Gregor Joseph Werner: *Missa festivalis e brevis* [für Soli, vierstimmigen gemischten Chor, Streicher und Orgel]. 1759. Erstausgabe. Budapest: Zeneműkiadó, 1971.
- Révész Dorrit (közr.): Johann Georg Albrechtsberger: *Concertino in E [flat major], a cinque stromenti – trombula (flauto), violino, viola violoncello e cembalo (pianoforte) – 1771*. Partitúra [e parti] – a budapesti Országos Széchényi Könyvtár eredeti kéziratot partitúrája alapján közr. Révész Dorrit, előadási jelekkel ellátta Thür István. Budapest: Zeneműkiadó, 1974. (Musica Rinata 22.)

6. Lektorálás

- Bérczessi B. Gyula: *Tollal-lanttal-fegyverrel (Egressy Béni élete és munkássága)*. Lekt. Révész Dorrit és Szentmihályi Szabó Péter. Szerzői kiadás, 1986.

A RÉVÉSZ DORRITRÓL MEGJELENT ÍRÁSOK

Rácz Judit Klára: „A rejtett kincs. Révész Dorrit hetven éves”. *Muzsika*, XLVII/5. (2004. május), 4.

Kárpáti János: „Révész Dorrit halálára”. *Élet és Irodalom*, LII/36. (2008. szept. 5.)

Varga Bálint András: „Révész Dorrit”. *Muzsika*, LI/10. (2008. október), 33.

Vikárius László: „Somfai Lászlóné Révész Dorritről (búcsúztató)”. *Parlando*, 50/6. (2008), 23.

Összeállította: Büky Virág
(MTA Zenetudományi Intézet Bartók Archívuma)

Felvégi Andrea felvétele

ABSTRACT

BIBLIOGRAPHY OF DORRIT RÉVÉSZ

The backbone of the life's work of Dorrit Révész was her career with Editio Musica Budapest Music Publishers. The bibliography contains only works published under her name and the books translated, published or edited by her for Editio Musica Budapest, and does not mention the almost five hundred other books that appeared under her guidance. She was responsible for the publishing plan and also for deciding what books readers including fledgling music students, professional musicians and seasoned musicologists should learn and gather information from. Her intellectual openness, levelheadedness and up-to-date knowledge of international music literature resulted in a plethora of books right from the 1960s in topics ranging from musical public life, music pedagogy, music history, music theory, pop and Gregorian, jazz and folk music to facsimiles and a great variety of other publications. She worked together with the most renowned Hungarian music historians whose papers were regularly published by Editio Musica Budapest. At the same time, using *Bookseller* and other news sources and also her connections with the most distinguished university publishers she could pick the most relevant and possibly the best foreign books, whose translations were also made under her professional and linguistic supervision. Not many can match the service she did to Hungarian music culture.

In the Preface to the Bibliography her life's work is applauded by music historian Antal Boronkay, the present managing director and former editor of Editio Musica Budapest, a close colleague of Révész for many decades.

Dorrit Révész (1934–2008) was a student of Dénes Bartha, Bence Szabolcsi, Lajos Bárdos, Rezső Kókai and others between 1953 and 1958 at the Department of Musicology of the Liszt Academy of Music in Budapest. She defended her thesis entitled *Some Questions of This Century's Music (draft)* in 1959. Between 1959 and 1990 she was an editor, from 1968 onwards editor in chief of Editio Musica Budapest Music Publishers. From her retirement until her death she worked together with her husband, László Somfai in the Bartók Archives of the Institute of Musicology of the Hungarian Academy of Sciences. She was the editor in chief of the book series, *Bartók's Writings*, and also participated in the compilation of the sample volumes of a planned series entitled *Complete Critical Edition of Béla Bartók's Musical Works* both as volume publisher (*Sonata for Violin and Piano 1-2.*) and as an editor (*Cantata Profana, Concerto for Orchestra, Songs for Voice and Piano, Folk Song Arrangements for Voice and Piano, String Quartets, etc.*). Apart from her scientific and editorial works her translations and publications made from essential and state of the art music books also bear paramount importance.